

німи установами, що, на мою думку, забезпечить підвищення професійного рівня спеціалістів.

Підсумовуючи, варто зазначити, що роль освіти як фактору економічного зростання полягає у збільшенні як індивідуальної, так і суспільної продуктивності праці та забезпеченні необхідних умов для повноцінного економічного зростання, зокрема, шляхом підвищення рівня продуктивних сил.

Список використаних джерел

1. *Рижа Т.В.* Забезпечення якості вищої освіти в Україні: напрями вдосконалення державного регулювання [Текст] / Рижа Т.В., Нижник Т.Т. // Вісник Хмельницького національного університету. — 2015. — №4, Т.2. — С. 187–191.

2. Стратегія реформування вищої освіти до 2020 року (проект) / Робоча група під керівництвом МОН України, 2014 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http://reforms.in.ua/Content/download/Reforms/ Education/NE %20Reforms %20Strategy %2011_ % 11_2014 %20\(1\).pdf](http://reforms.in.ua/Content/download/Reforms/Education/NE%20Reforms%20Strategy%2011_%2011_2014%20(1).pdf)

3. *Лук'яненко Д. Г.* Управління міжнародною конкурентоспроможністю в умовах глобалізації економічного розвитку / Лук'яненко Д. Г., Поручник А. М., Антонюк Л. Л. – К. : КНЕУ, 2006. – Т. 2. — С. 592.

4. *Данилишин Б.* Інноваційна модель економічного розвитку: роль вищої освіти / Б. Данилишин, В. Куценко // Вісник НАН України. – 2005. – № 9. – С. 26–35.

5. *Михаць С. О.* Роль освіти як фактора економічного зростання в умовах перехідної економіки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : спец. 08.01.01 «Економічна теорія» / С. О. Михаць. – К., 2004 — С. 24.

6. *Давидова І.О.* Роль освіти в формуванні якісних характеристик робочої сили [Текст] / І.О. Давидова // Вісник Хмельницького національного університету. — 2015. — № 3. – Т. 1. — С. 58–61.

Семенець Ю. О.

аспірант,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана», м. Київ

КАПІТАЛ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК СТРЕГІЧНИЙ РЕСУРС ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

Аналіз наукових підходів до дослідження економіки знань [1–4] вказує, що система освіти є центральною складовою, навколо якої

формуються інші елементи економіки знань, тому розвиток системи освіти, зокрема вищої, відіграє ключову роль у становленні суспільства знань. Система вищої освіти потребує значних матеріальних і фінансових ресурсів, але головним ресурсом для її нормального функціонування є людський та інтелектуальний капітал, зокрема викладачі, студенти, науковці, дослідники, управлінці. Вища освіта опановує наявні ресурси, поєднує і використовує їх для отримання певних результатів, споживачами яких є широке коло суб'єктів, а саме людина, університет, держава та суспільство загалом. У зв'язку з цим виникає необхідність у дослідженні освітнього капіталу та капіталу вищої освіти.

Аналіз наукової літератури [5–7] свідчить, що звертаючись до питання освітнього капіталу, вчені розглядають його в структурі людського капіталу як важливий соціальний та економічний фактор суспільного розвитку. Інвестиції у неречовий капітал, зокрема освітній, є фактором інтенсивного розвитку як речового капіталу, так і сукупного капіталу, внаслідок чого спостерігається зростання суспільного продукту, тобто національного доходу і багатства країни. Основою формування освітнього капіталу країни виступає сфера вищої освіти, що вказує на доцільність виділення у структурі людського капіталу та освітнього капіталу як основного елементу останнього капіталу вищої освіти. Така авторська позиція обґрунтовується такими положеннями:

- вища освіта виступає тією ланкою, яка безпосередньо готує майбутнього працівника до участі у процесі суспільного виробництва;
- вища освіта виступає фактором підвищення продуктивності суспільної праці та відтворення робочої сили;
- результати відносин у сфері вищої освіти носять у більшості нематеріальний характер, проте їх ефект можна виміряти за допомогою деяких якісних і кількісних показників;
- вища освіта для свого ефективного функціонування потребує значних інвестицій (капіталовкладень), які в процесі взаємодії та відносин у цій сфері, створюють додану вартість у вигляді результатів.

З огляду на зазначене, пропонуємо ввести в науковий обіг категорію «капітал вищої освіти» та детермінувати її як складову освіт-

нього капіталу, яка відображає теоретичні і практичні знання, навички, вміння і компетенції, втілені у людині та отримані нею в результаті здобуття вищої освіти, що реалізуються в процесі суспільного виробництва та призводять до виникнення економічних і неекономічних ефектів. Серед економічних ефектів можна виділити зростання рівня ринкової активності, продуктивності праці, доходів і зайнятості, підвищення ефективності виробництва та інноваційного рівня економіки, що сприяє економічному розвитку країни. До неекономічних ефектів можна віднести підвищення рівня особистого добробуту, продуктивності в неекономічній діяльності, громадянської активності тощо.

Нарощення капіталу вищої освіти створює умови для інноваційного розвитку країни, підвищення її міжнародної конкурентоспроможності, переходу до економіки знань, що є актуальним для України. Процес нарощення капіталу вищої освіти з метою отримання позитивних ефектів в економіці повинен мати системний характер та включати всі зацікавлені сторони. З цієї точки зору, важливим етапом є налагодження партнерства між державою, університетами, бізнес-середовищем та громадянським суспільством. Для формування капіталу вищої освіти високої якості, який став би ресурсом економічного поступу України, необхідним є вироблення ефективного механізму його нарощення, який би враховував особливості вітчизняної освітньої системи і кращі міжнародні моделі функціонування вищої школи, а також співвідносився з цілями розвитку людини та інших сторін.

Таким чином, саме система вищої освіти виконує функції з відтворення основної продуктивної сили суспільства, підготовки кваліфікованих кадрів для потреб економіки, науково-дослідної діяльності, участі у соціально-економічному розвитку країни через формування капіталу вищої освіти. Останній являє собою втілені у людині знання, вміння, навички та є фундаментальною складовою національного інтелектуального і людського капіталу, від якого в умовах економіки знань залежить рівень міжнародної конкурентоспроможності країни. Отже, зростання економічного потенціалу України значною мірою визначається розвитком капіталу вищої освіти, який має характеризуватися високими якісними показниками, і є можливим за умови формування ефективного механізму його нарощення.

Список використаних джерел

1. *Махлун Ф.* Производство и распространение знаний в США / Ф. Махлун – М. : Прогресс, 1966. – 462 с.
2. *Chen D. H.C.; Dahlman C. J.* The knowledge economy, the KAM methodology and World Bank operations. – Washington, DC: WorldBank, 2006. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/695211468153873436/The-knowledge-economy-the-KAM-methodology-and-World-Bank-operations>
3. *Геєць В.М., Семиноженко В.П., Кваснюк Б.С.* Стратегічні виклики XXI століття суспільству та економіці України: В 3 т. / За ред. В.М. Геєця, В.П. Семиноженка, Б.С. Кваснюка – К.: Фенікс, 2007. – Т. 1. – 544 с.
4. *Федулова Л.І.* Економіка знань: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Л.І. Федулова. – К., 2009. – 600 с.
5. *Schultz T.* Capital Formation by Education / Theodore Schultz // Journal of Political Economy. – 1960. – № 6. – P. 571 – 583. DOI: 10.1086/258393.
6. *Kendrick J.* The Formation and Stocks of Total Capital / J.Kendrick–N.Y., NBER, 1976. – 241 p. URL: <http://www.nber.org/books/kend76-1>
7. *The Well-being of Nations: The Role of Human and Social Capital / OECD.* – P., OECD, 2001. – 118 p. URL: <http://www.oecd.org/site/worldforum/33703702.pdf>

Сохацька Г.В.

к.е.н., доцент,

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

ДИФУЗИЯ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ У СУЧАСНОМУ КОНКУРЕНТНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Зміни у глобальному економічному просторі, що відбуваються у суспільному житті, мають тісний зв'язок з процесами генерації та розповсюдження інновацій. Швидкість і масштаби розповсюдження нових ідей, підходів і методів управління визначають стійкість економічного суб'єкту та його конкурентоспроможність. Особливу значущість має впровадження нововведень в освітньому просторі, оскільки саме вища школа виступає однією з рушійних сил перетворення суспільства. Отже, важливо визначити конкурентні умови, в яких ці процеси будуть більш ефективними.

Вперше просторову дифузію інновацій було розглянуто Т. Хагерстрандом [1], який довів залежність темпів соціально-економічного розвитку суспільства від виникнення та розповсюдження нововве-